

Impressie van de Nooit meer Auschwitz Lezing

Voorafgaand aan de Internationale Holocaust Memorial Day organiseert het Nederlands Auschwitz Comité in samenwerking met de Pensioen- en Uitkeringsraad en het Centrum voor Holocaust- en Genocidestudies jaarlijks de Nooit meer Auschwitz Lezing in de Beurs van Berlage. Bij de lezing wordt de Annetje Fels Kupferschmidt-onderscheiding uitgereikt aan een persoon of organisatie die streeft naar dezelfde doelstellingen als het Nederlands Auschwitz Comité.

Dit jaar ging de onderscheiding naar een organisatie die zich inzet voor de bescherming van mensenrechten: Amnesty International. Op 24 januari 2008 kwam de secretaris- generaal van Amnesty International uit Londen om de onderscheiding in ontvangst te nemen en een lezing te houden voor de 500 genodigden in de Beurs van Berlage in Amsterdam. Irene Khan is afkomstig uit Bangladesh en sinds 2001 secretaris-generaal van Amnesty International. Zij bezoekt brandhaarden in de wereld om de aandacht te vestigen op schendingen van mensenrechten en overlegt met belangrijke wereldleiders en zakenlieden.

Irene Khan: “Namens alle medewerkers dank ik u voor deze onderscheiding voor Amnesty International in het jaar van de 60e verjaardag van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens. Het is een grote eer om deze lezing te mogen houden. Door mij uit te nodigen bevestigt het Comité ons gemeenschappelijke streven: ‘Nooit meer Auschwitz’. De Holocaust was de grootste monsterlijke misdaad tegen de menselijkheid. Als kind hoorde ik voor het eerst over de Holocaust op school in Bangladesh. Het bleef bij die geschiedenisles, totdat ik op mijn veertiende verjaardag het Dagboek van Anne Frank kreeg. Haar verhaal kwam als dagboek heel dichtbij en raakte mij diep. Maar er zijn ook vele verhalen die ik nog niet heb gelezen, zoals het verhaal van Annetje Fels Kupferschmidt, die de gevaren van het fascisme voorzag, voordat anderen beseften wat er in Europa aan de hand was. Zij nam actief deel aan het verzet tegen de Duitse bezetting en overleefde Auschwitz. Namens de slachtoffers bleef zij zich na de oorlog onophoudelijk inzetten voor het doel ‘Nooit meer Auschwitz’ en richtte het gelijknamige Comité op.

De Holocaust was uniek in zijn monsterlijkheid, maar het zou dwaas zijn te denken dat misdaden tegen de menselijkheid tot het verleden behoren. Amnesty International gelooft dat de schending van mensenrechten waar dan ook, de zorg is van mensen overal ter wereld en dat individuen grote veranderingen teweeg kunnen brengen.

Over het huidige integratiedebat zegt de Bengalese Nobelprijswinnaar Amartya Sen dat ieder mens veel verschillende identiteiten kent en dat het gevaarlijk is om onze veelzijdige identiteiten te reduceren tot slechts één religieuze identiteit. Wanneer je mijn identiteit alleen met mijn geloof zou typeren, zou je voorbijgaan aan het feit dat ik ook nog andere identiteiten heb. Ik ben niet alleen Moslim, maar ik ben ook een vrouw, een moeder, een mensenrechtenactivist, een jurist, een etnische Bengalese, een inwoner van Bangladesh, een inwoner van Londen, een lezer van wereldliteratuur, een liefhebster van de Franse keuken en van Engels theater en een bijzonder goede jammaakster.

Als we die veelzijdigheid van elkaar erkennen, begrijpen we beter wat ons bindt, dan wat ons verschillend maakt.

Juist Europa kan uit de geschiedenis van de Holocaust lering trekken en daardoor een voorbeeldfunctie vervullen voor de rest van de wereld op het gebied van mensenrechten.

Europa is nog nooit zo vrij, zo veilig en zo welvarend geweest. Maar gebruikt Europa haar macht ook voor de strijd voor mensenrechten buiten haar grenzen?

In deze tijd wordt aan de fundamenteën van de open West-Europese democratieën geknaagd en is het van groot belang om op de bescherming van mensenrechten waar ook ter wereld te blijven wijzen. Open democratische samenlevingen komen onder druk te staan door internationale conflicten en terroristische aanslagen. Waar overheden tekort schieten als de

mensenrechten worden geschonden, verwacht ik veel van individuele acties van mensen overal ter wereld die het onrecht niet langer accepteren en die oproepen om eensgezind deze schendingen aan te pakken via de publiek opinie.

Amnesty International probeert door middel van onderzoek bewijsmateriaal van schendingen van mensenrechten te verzamelen en door middel van publicatie er zoveel mogelijk ruchtbaarheid aan te geven. Op die manier hoopt Amnesty overheden te dwingen hun geweld tegen minderheden of individuen te stoppen. We kunnen in elk geval nooit meer zeggen, dat we er niets van hebben geweten.

Een paar jaar geleden ontmoette ik een Israëliër in Tel Aviv. Zijn tienerdochter was omgekomen bij een zelfmoordaanslag. Hij zei: 'Ik had van mijn verdriet een werktuig van wraak kunnen maken, maar ik besloot er een platform voor verandering van te maken.' Hij was medeoprichter van het Forum van Getroffen Families dat Israëli's en Palestijnen samenbrengt die vrede willen. Zijn woorden en Annetje Fels Kupferschmidt's daden komen op hetzelfde neer: Ook al is het gevaar om ons heen, we kunnen in angst blijven leven òf we kunnen onze angst omzetten in moedig verzet."

Samenvatting: Ellen Lock